

Ένα γράμμα του Ν. Καζαντζάκη

Του ΜΑΝΩΛΗ ΜΑΝΟΥΣΑΚΑ

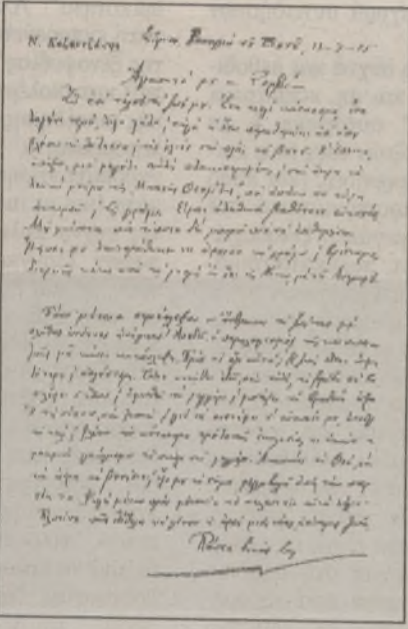
Οδοιπορικό στο Μοναστήρι, πριν το 1950.

Προ ημερών έπεσε στα χέρια μου ένα μικρό διβλιαράκι γραμμένο από τον Σίφνιο λαογράφο κ. Αντ. Τρούλλο. Πρόκειται για την παρουσίαση μεταξύ άλλων μιας άγνωστης επιστολής του Ν. Καζαντζάκη προς το (σφακιανής καταγωγής) διευθυντή της βιβλιοθήκης Φέξη Ιωάννη Ζερβό, γραμμένη από το μοναστήρι της Παναγιάς του Βουνού στη Σίφνο. Την επιστολή ανακάλυψε ο κ. Γιώργος Στασινάκης, πρόεδρος της Διεθνούς Ένωσης Φίλων του Ν. Καζαντζάκη και την παραθέτω ολόκληρη γιατί το ίδιο το κείμενο είναι ανώτερο από οποιοδήποτε σχολιασμό του. Γράφτηκε τον Ιούλιο του 1915, την πρώτη περίοδο της λογοτεχνικής δράσης του μεγάλου συγγραφέα, μετά την περιοδεία που πραγματοποίησε μαζί με τον στενό του φίλο Άγγελο Σικελιανό, αναζητώντας μ' ενθουσιασμό τη «συνείδηση της γης και της φύλης» του. Η ίδια συγκίνηση προκαλείται και σε μας όταν το ανήσυχο πνεύμα του ποιητή της Οδύσσειας, μιας Οδύσσειας που αποτελούσε αντικατοπτρισμό της περιπλάνησης, των αναζητήσεων αλλά και της ζωής του, βρίσκει απάγκειο και λιμάνι σ' ένα κάτασπρο κελί, ένα λαγήνι νερό... κι ένα παραθυράκι απ' όπου έβλεπε τη θάλασσα και τις ελιές στην πλαγιά του βουνού! Αν και αποφεύγω γενικά τις κριτικές αφού δεν θεωρώ τον εαυτό μου αρμόδιο για κάτι τέτοιο, ομολογώ ότι συγκινούμαι από την απλή και «αρχαϊκή» ομορφιά τέτοιων κειμένων. Ευχαριστώ τον κ. Γιάννη Μάντακα που μου προμήθευσε το τεύχος, καρπό της αγάπης του κ. Τρούλλου για τον τόπο του, που συνοδεύεται μάλιστα από πλούσιο φωτογραφικό υλικό παλιό και νέο, με το μοναστήρι, τις μοναχές, το κελί που έμεινε ο Καζαντζάκης αλλά και την όμορφη θέα από το μικρό παράθυρο τότε και τώρα...

Σίφνος, Παναγιά του Βουνού, 13-7-15

Αγαπητέ μου κ. Ζερβέ

Ζω επί τέλους τη ζωή μου. Ένα κελί κάτασπρο, ένα λαγήνι νερό, λίγο γάλα και αυγά κ' ένα παραθυράκι απ' όπου βλέπω

τη θάλασσα και τις ελιές στο πλάι του βουνού. Κ' έπειτα, απόξω, μια μεγάλη αυλή πλακοστρωμένη και στην άκρη το λευκό μνήμα της «Μοναχής Θεοφίλης», που απάνω του τώρα ακουμπώ και Σας γράφω. Είμαι αληθινά βαθύτατα ευτυχής. Μου φαίνεται πως τίποτα δεν μπορώ πια να επιθυμήσω. Η ψυχή μου λευτερώθηκε κι άρχισα να γράφω και βρίσκομαι διαρκώς κάτω από τα φτερά αν όχι της Νίκης, μα του Αντρωμού.

Πόσο μάταια περιέπλεξαν οι άνθρωποι τη ζωή τους με πλήθος ανόητες ανάγκες! Απ' εδώ ο παραλογισμός της κοινωνικής ζωής μου κάνει κατάπληξη. Προς τα όλα αυτά; Η ζωή είναι υψηλότερη και απλούστερη. Τήνε νοιώθω εδώ, στην αυλή, το δράδυ σα βασιλέψει ο ήλιος και νιψωθεί το φεγγάρι και φυσήξει το βραδινό αεράκι. Ή τη νύχτα, σαν ξυπνώ και για να πιστέψω σ' ευτυχία μου, ανοίγω το κελί και βλέπω τον κάτασπρο τρούλο της εκκλησίας κι ακούω το μακρινό γαύγισμα του σκύλου στο φεγγάρι. Αναπνέω το Θεό, σαν τον αέρα το βουνίσιο και όλο μου το σώμα φεγγοβολά από την παρουσία του. «Φυγή μόνου προς μόνον!» τα τελευταία αυτά λόγια του Πλωτίνου πως θα θελα να γίνουν η αρχή μιας νέας, ανώτερης ζωής!

Πάντα δικός Σας
N. KAZANTZAKHΣ